

Aluehallitus 03.02.2025

Vastauksen antaminen valtuutettu Cederlöfin, Ekholmin, Braskénin ja 13 muun valtuustoaloitteeseen erikoissairaanhoidon turvaaminen lähipalveluna (AV)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Koskela Jaana
Leppänen Roope

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Valtuustoaloitteessa pyydetään, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue tekee yhteenvedon erikoissairaanhoidon palveluista, joita Lohjan ja Raaseporin sairaalan tulisi tarjota toimivien lähipalvelujen toteutumiseksi.

Tausta

HUS-yhtymän yhtymähallituksen kokouksissa esiteltä konsepti palveluverkoston kehittämisestä kohdistuu erityisesti Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella sijaitseviin Raaseporin ja Lohjan sairaalan palveluihin. Palveluverkkotyön tukena on hyödynnetty STM:n asettaman kansallisen työryhmän sairaala- ja päivystyspalveluita, HUS-yhtymässä vuoden 2023 aikana tehtyä palveluverkkoanalyysiä ja leikkaustoimintojen suunnittelua sekä vuonna 2022 tehtyä kiinteistöjen ja toimitilojen pitkän aikavälin suunnitelmaa.

HUS-yhtymän palveluverkoston kehittäminen toimielimissä

HUS-yhtymän yhtymähallitus käsitteli kokouksessaan 4.3.2024 HUS-yhtymän palveluverkon kehittämis ehdotuksia; § 26 Talousarviokehityksen valmistelu ja HUSin palveluverkon kehittäminen. Yhtymähallituksen toinen varsinainen käsittely palveluverkon kehittämis ehdotuksista pidettiin 25.3.2024; § 37 Talouden sopeuttamisohjelma ja palveluverkkotyö. HUS-yhtymän palveluverkkosuunnitelman käsittely on jatkunut yhtymähallituksen iltakoulussa 25.4.2024. Päätös HUS-yhtymän palveluverkosta tehtiin 6.5.2024 yhtymähallituksen kokouksessa.

Yhtymähallitus käsitteli kokouksessaan 17.6.2024 § 79 viittä oikaisuvaatimusta, jotka koskivat yhtymähallituksen päätöstä 6.5.2024 § 49. Oikaisuvaatimuksen kohteena oleva päätös käsitteli talouden sopeuttamista ja palveluverkkotyötä. Yhtymähallitus päätti 17.6.2024 § 79 muun muassa hyväksyä kaksi viidestä oikaisuvaatimuksesta sekä todeta, että oikaisuvaatimuksen kohteena olevaa päätöstä rasittaa esteellisyyteen perustuva menettelyvirhe ja poistaa menettelyvirheen perusteella virheellisen päätöksensä 6.5.2024 § 49 'Talouden sopeuttamisohjelma ja palveluverkkotyö'. Samassa kokouksessa 17.6.2024 yhtymähallitus käsitteli talouden sopeuttamisohjelmaa ja palveluverkkotyötä koskevan

asian uuden valmistelun perusteella ja teki asiassa päätöksen. Yhtymähallitus käsitteli 19.8.2024 kuutta oikaisuvaatimusta, jotka koskivat yhtymähallituksen 17.6.2024 tekemää päätöstä otsikolla 'Talouden sopeuttamisohjelma ja palveluverkkotyö'. Yhtymähallitus päätti tuolloin hylätä kaikki kuusi oikaisuvaatimusta. Neljä muutoksenhakijoista, eli Hangon kaupunki, Inkoon kunta, Lohjan kaupunki ja Siuntion kunta, ovat kukin tehneet aluevalituksen yhtymähallituksen ensin mainitusta päätöksestä hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeus on pyytänyt valituksista yhtymähallituksen lausuntoa 9.12.2024 mennessä.

HUS-yhtymän yhtymähallituksessa käsitelty 2.12.2024 ”163 § Lausuntojen antaminen Helsingin hallinto-oikeudelle palveluverkkoa koskevassa asiassa” ja pöytäkirjassa todetaan seuraavaa: Kuten oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen perusteluissa todetaan, eivät alueen kunnat ja kaupungit ole palveluverkkopäätöksissä asianosaisen asemassa. Tämä on todettu Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palveluverkkopäätöstä koskevassa Itä-Suomen hallinto-oikeuden 3.5.2024 antamassa päätöksessä 1055/2024. Päätöksessä todetaan, että palveluverkkopäätös on luonteeltaan yleinen, eikä kohdistu suoraan mihinkään kuntaan. Päätös ei tällöin koske minkään yksittäisen kunnan etua, oikeutta tai velvollisuutta siten, että kuntia tulisi pitää asiassa asianosaisina. Edellä mainittu koskee myös sellaisia kuntia, joiden alueelta mahdollisesti lakkautetaan terveystasema tai jonka alueelle perustetaan laajan palvelun sote-asema, kuten myös sellaisia kuntia, joille aiheutuu tosiasiallisia taloudellisia vaikutuksia kunnan omistaman sote-kiinteistön käyttötarpeen vähetessä. HUS-yhtymän palveluverkkopäätöksissä ei ole tällaisista tilanteista edes kysymys, koska kyseisellä päätöksellä ei perusteta tai lakkauteta sairaalaysiköitä, eivätkä kunnat omista kyseisiä kiinteistöjä. HUS-yhtymällä ei näin ole ollut velvollisuutta kuulla kuntia HL 34 §:n mukaisesti tai pyytää niiltä lausuntoja.

Raaseporin ja Lohjan sairaalaan toiminnan muutokset

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ja HUS-yhtymä ovat tehneet tiivistä yhteistyötä kehittäessään Raaseporin sairaalaan kokonaisuuden toimintaa. Kehittämistyötä on tehty kotisairaalan ja liikkuvan sairaalan (LiSan), päivystyksen, osaston sekä tukipalveluiden osalta. Kehittämisen ensimmäisessä vaiheessa kotisairaalapalvelut siirtyivät HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2024. Osaston, päivystyksen ja tukipalveluiden osalta liikkeenluovutus HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle tapahtuu suunnitellusti 1.1.2025. Päätökset liikkeenluovutuksista on tehty HUS-yhtymän yhtymähallituksessa 19.8.2025 ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksessa 26.8.2024. Vuodeosaston ja päivystyksen toimintojen muutokset aloitettiin jo syksyn aikana ja Raaseporin ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys muuttui laajan aukiolon akuuttivastaanotoksi 2.9.2024. Vuodeosastoa ja kiirevastaanottoa koskevat muutokset ovat Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelujen verkoston linjausten mukaiset, jotka on hyväksytty 11.6.2024 aluevaltuuston kokouksessa. Osana Raaseporin sairaalan kehittämiskokonaisuutta HUS-yhtymä on esitellyt Raaseporin sairaalan kokonaisuuden ohjausryhmässä erikoissairaanhoidon poliklinikan toiminnan nykytilaa ja alustavia suunnitelmia.

Hallitusohjelmassa on sovittu rahoitus vuosille 2024–2027 verkostomaisten osaamiskeskittymien kehittämiseksi Porvoon ja Raaseporin sairaalan ympärille. Osaamiskeskittymä-hankkeen tavoitteena on tukea, kehittää ja turvata kielellisten oikeuksien toteutuminen sosiaali- ja terveyspalveluissa,

sekä turvata perus- ja erikoissairaanhoidon yhteistyö molemmilla kansalliskielillä. Ruotsinkielisiä etäpalveluja kehitetään ja laajennetaan tällä hetkellä ikääntyneiden palveluissa; tavoitteena on tarjota etäkotihoidoa, -kuntoutusta ja -päivätoimintaa Raaseporista käsin koko hyvinvointialueelle.

Lohjan sairaalan osalta palveluverkon kehittämiseen liittyvää yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa ei juurikaan ole tehty. HUS- yhtymän suunnitelmat on esitelty palvelujen verkoston kehittämisen suunnitelmassa HUS-yhtymän yhtymähallituksen kokouksissa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän tulee jatkossa kehittää ennakkolisesti aktiivisempaa yhteistyötä palveluverkkomuutoksissa.

HUS-yhtymä on päivittämässä psykiatrian tiekarttaa, missä käsitellään psykiatrian erikoissairaanhoidon palveluiden kokonaisuutta (mm. avohoito, osastohoito, ruotsinkieliset palvelut). HUS-yhtymän yhtymähallituksen kokouksessa 4.3.2024 esityslistan selostusosassa todetaan, että psykiatrian tiekartta tullaan päivittämään yhdessä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa. HUS-yhtymä on pyytänyt kommentteja ja järjestänyt tapaamisia psykiatrian tiekarttaan liittyen keväällä 2024 ja työ jatkuu keväällä 2025.

Yhteenveto

Merkittävien uudistusten valmistelussa, kuten palveluverkon kehittäminen, tarvitaan tiivistä yhteistyötä hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän välillä. Yhteisessä valmistelussa on huomioitava, että erikoissairaanhoidon kulujen kasvun ei tulisi ylittää perusterveydenhuollon kulujen kasvua. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelustrategian mukaisesti kustannusten kasvun hillitseminen edellyttää toiminnan painopisteen siirtämistä kohti vahvoja perustason palveluja ja ennaltaehkäisevää työtä. Asukkaiden näkökulmasta on tarkoituksenmukaista työstää hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän palveluverkkotyötä yhteistyössä. Vaikutukset esimerkiksi yksilön kielellisten oikeuksien toteutumiseen tulisi myös ottaa huomioon kehittämisen osalta, sillä ruotsinkielisten osuus Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on huomattava. Lisäksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lakisääteisenä tehtävänä on tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämistä koko maassa.

Hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän yhteistyötä on tärkeää jatkaa edelleen niin Raaseporin ja Lohjan sairaalan kehittämisessä kuin muissakin yhteisissä kehittämishankkeissa. Uudenmaan erilliskokouksen myötä HUS-järjestämissopimuksessa on sovittu hyvät rakenteet hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän yhteistyölle. Ylimmän johdon yhteistyötä varten on perustettu taloutta ja toimintaa ohjaava johdon yhteistyökokous. HUS-yhtymän hallintosäännössä on päätetty, että johdon yhteistyökokouksessa tulisi käsitellä HUS-yhtymän keskeiset talouden ja toiminnan suunnitteluun ja palvelujen järjestämiseen liittyvät sekä muut toiminnan kannalta merkittävät asiat ennen niiden esittelyä yhtymähallitukselle. Hallintosäännössä varmistetaan, että HUS-yhtymän hallinnon ja toiminnan järjestämisessä sekä päätöksenteko- ja kokousmenettelyssä sekä johtamisessa tulee noudattaa hallintosäännön määräyksiä, ellei laissa ole toisin säädetty tai perussopimuksessa toisin määrätty.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä vastaavat Uudellamaalla ensisijaisesti Uudenmaan neljä hyvinvointialuetta ja Helsingin kaupunki. HUS-yhtymä on järjestämisvastuussa niistä erikoissairaanhoidon toiminnoista, joista laissa erikseen säädetään tai

joista sovitaan järjestämissopimuksessa (HUS-järjestämissopimus). Erikoissairaanhoidon toiminnot ovat pääsääntöisesti HUS-yhtymän järjestämistä vastuulla. Järjestämistä vastuullinen vastaa muun muassa järjestettävien palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä sekä tuottamistavan valinnasta.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä aluehallituksen antaman vastauksen valtuustoaloitteeseen tiedoksi ja
2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Selostus

Valtuutetut Cederlöf, Ekholm ja Braskén sekä 13 muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 1.10.2024 § 56 aloitteen Erikoissairaanhoidon turvaaminen lähipalveluna.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue tekee yhteenedon erikoissairaanhoidon palveluista, joita Lohjan ja Raaseporin sairaalan tulisi tarjota toimivien lähipalvelujen toteutumiseksi.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutusta ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään vähintään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet

- 1 Fullmäktigeledamöterna Cederlöf, Ekholm och Braskéns motion: Trygga specialsjukvård som närservice / Valtuutettu Cederlöfin, Ekholmin ja Braskénin valtuustoaloite: Erikoissairaanhoidon turvaaminen lähipalveluna

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria